

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/364/2021
Identifikačné číslo spisu: 1116223408
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1116223408.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v právnej veci navrhovateľky P. D., bývajúcej v D., F. R.. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Henrich Dušek, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Staré Grunty 162, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Henrich Dušek, proti odporcovi S. B., bývajúcemu v D., F.R. R.. X, zastúpenému JUDr. Máriou Karcolovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Panenská 8, o určenie výživného na manželku, ktorá bola vedená na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 12Pc/2/2016, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. júna 2021 sp.zn. 20CoP/103/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. novembra 2018 č.k. 12Pc/2/2016-359 uložil odporcovi povinnosť platiť výživné na navrhovateľku vo výške 500,- eur mesačne od 8. novembra 2016, vždy do 15. dňa mesiaca na účet navrhovateľky, do 8. januára 2018. Zročné výživné vo výške 7.000,- eur uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľke v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 140,- eur na účet súdu prvej inštancie. Rozhodol tak v zmysle § 71 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), keď po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že manželia v rozhodnom období od 8. novembra 2016 do 8. januára 2018 (do rozvodu manželstva) nemali rovnakú životnú úroveň, pričom pri určovaní výšky výživného vychádzal z dohody manželov zo dňa 7. augusta 2015, ktorej neplatnosť nebola v konaní zistená. Vo zvyšku žalobu zamietol, pretože navrhovateľka vyššiu výšku výživného nezdôvodnila. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie odporcu rozsudkom zo 16. júna 2021 sp.zn. 20CoP/103/2019, napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh na určenie výživného na manželku zamietol (§ 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) [výrok I]; vo výroku o povinnosti manžela zaplatiť súdny poplatok zrušil [výrok II] a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP) [výrok III]. Odvolací súd po zopakovaní a doplnení dokazovania dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho skutkového stavu a následného nesprávneho právneho záveru o dôvodnosti podaného návrhu. Z dokazovania totiž vyplynulo, že v rozhodnom období životná úroveň odporcu nebola vyššia ako životná úroveň navrhovateľky. Odporca opustil spoločnú domácnosť a býval v nebytovom priestore na rozdiel od navrhovateľky, ktorá užívala dva nadštandardne zariadené byty, za ktoré odporca platil hypotekárny úver. Odporca bol zároveň od 6. mája 2016 po celú rozhodnú dobu práceneschopný a od 5. mája 2017 mu bol priznaný invalidný dôchodok. Naproti tomu navrhovateľkina podnikateľská činnosť bola stratová a realizovaná vďaka aktivitám odporcu. Počas celú dobu manželstva bola finančná starostlivosť o spoločnú domácnosť zabezpečovaná odporcom a aj po opustení spoločnej domácnosti odporca hradil hypotekárny úver na byty v sume 2.325,- eur a udržiaval tak majetok manželov, čím zároveň prispieval v rozhodnom období touto formou na výživné manželke. Odporca zároveň kvôli zhoršenému zdravotnému stavu ukončil svoju podnikateľskú činnosť. Odvolací súd pri rozhodovaní vzal do úvahy tiež správanie navrhovateľky, ktorá napriek snahe odporcu odmietala zlé finančnú situáciu riešiť, vymenila kľúče od spoločného majetku a ostala bývať v nadštandardnom byte. Takéto správanie považoval za rozporné s dobrými mravmi, odôvodňujúce nepriznanie výživného. Pokiaľ ide o tržby spoločností, v ktorých bol odporca spoločníkom, či členom štatutárneho orgánu, odvolací súd uviedol, že tržby týchto spoločností neznamenajú zisk spoločností a zároveň nie sú majetkom odporcu. Okrem toho tieto sumy vzhľadom na ich výšku nemožno považovať za neprimerane vysoké (za rok 2017 - 10.197,- eur a 3.052,- eur). Z týchto dôvodov považoval odvolací súd návrh navrhovateľky za nedôvodný a zamietol ho. Vzhľadom k tomu, že odporca bol v konaní úspešný, nebol dôvod, aby bol zaviazaný platiť súdny poplatok za návrh, z tohto dôvodu odvolací súd zrušil výrok súdu prvej inštancie v tejto časti.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo výroku I a II podala navrhovateľka dovolanie dôvodiac, že v konaní odvolacieho súdu došlo k vade podľa § 420 písm. f/ CSP. Namietala, že odvolací súd v konaní nezistil skutočný stav veci a nevykonal potrebné dokazovanie. Za nesprávny považovala záver odvolacieho súdu o nerovnej životnej úrovni manželov v prospech odporcu založenom len na skúmaní finančnej situácie odporcu, ktorého reálne príjmy boli úmyselne znížené. Odvolaciemu súdu vytykala, že sa nevysporiadal so všetkými dôkazmi a argumentami relevantnými pre jeho rozhodnutie a nechal do úvahy, že práve navrhovateľka bola v rozhodnom období bez peňazí a jej životná úroveň bola neporovnateľne nižšia než odporcu. Namietala, že odvolací súd vo veci rozhodol aj napriek tomu, že odporca nezdokladoval splácanie úveru na byty v rozhodnom období, i keď bol na to súdom vyzvaný a odvolací súd už následne nevykonal dopyt do banky, hoci v rámci odôvodnenia mal túto skutočnosť za preukázanú. Rovnako neboli doložené ani ďalšie odvolacím súdom požadované doklady - daňové priznanie spoločnosti Eschemnet Praha, s.r.o., úverová zmluva, potvrdenie o poberaní a výške dôchodku v Českej republike, pričom odvolací súd sa k tejto skutočnosti v odôvodnení nevyjadril, hoci sám žiadal ich doloženie od účastníka. Uvedenými dokladmi mali byť pritom preukázané relevantné skutočnosti o ďalších príjmoch a bonite odporcu. Vytýkala odvolaciemu súdu, že nevykonal ňou navrhované dokazovanie vyžiadanim si trestného spisu sp.zn. 8T/36/2020, ktorý obsahoval dôkazy o skutočnej životnej úrovni odporcu. Odvolací súd sa nevysporiadal so závažným argumentom navrhovateľky, že odporcovi boli poskytnuté ďalšie 4 nové úvery, ktoré splácal počas rozhodného obdobia vo výške 2.184,02 eur, čím bolo spochybnené tvrdenie odporcu o deklarovanom nízkom príjme. Bez povšimnutia ostal aj jej argument, že odporca obýva luxusné priestory v centre Bratislavy s mesačným nájomom cca 2.500,- eur. Rozporovala záver odvolacieho súdu o jej konaní v rozpore s dobrými mravmi, za takéto konanie označila správanie sa odporcu voči nej. Ďalej namietala, že súd porušil postup v zmysle § 182 CSP, keď pred vyhlásením rozsudku nevyzval navrhovateľku na prednes záverečnej reči, t.j. aby zhrnula svoj návrh, vyjadrila sa k vykonanému dokazovaniu a zároveň nevyhlásil uznesením dokazovanie za skončené; i keď v písomnom vyhotovení úradného záznamu z pojednávania je

uvedené, že sa tak stalo, je to v rozpore so skutočnosťou a zvukovým záznamom z pojednávania. Z týchto dôvodov žiadala, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu a potvrdil v celom rozsahu rozsudok súdu prvej inštancie, alternatívne, aby zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie.

4. Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že tvrdenia v ňom obsiahnuté sú irelevantné a účelové. Dokazovanie vykonané odvolacím súdom považoval za správne a dostatočné. Povinnosť tvrdenia a povinnosť aspoň označiť dôkazy bola v prejednávanej veci na navrhovateľke. Konštatoval, že navrhovateľka zamieňa status odporcu ako fyzickej osoby a ako štatutárneho zástupcu, aktíva a pasíva, užívané nebytové priestory prináležia obchodným spoločnostiam, v ktorých odporca v minulosti pôsobil. Zároveň práve z dôvodov na strane navrhovateľky opakovane dochádzalo k poškodzovaniu odporcu, pretože sama žila vo vysokom nadštandarde, ktorý nezodpovedal jej príjmom a schopnostiam, pričom sa nezaujímal o nedobrá situáciu odporcu, na jeho životné potreby neprispievala, ktoré konanie odvolací súd správne posúdil ako rozporné s dobrými mravmi. Žiadal, aby dovolací súd zamietol dovolanie a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Konanie o výživné na manželku je mimosporovým konaním, upraveným v ustanoveniach druhej časti a ôsmeho dieľu prvej hlavy Civilného mimosporového poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veciach výživného manželov, prípustnosť dovolania navrhovateľky bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je potrebné odmietnuť z nasledovných dôvodov.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

7.1 O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

7.2 Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. Vychádzajúc z obsahu dovolania bolo úlohou dovolacieho súdu posúdiť, či zo strany odvolacieho súdu došlo k takému nesprávnemu procesnému postupu a v dôsledku toho znemožneniu dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/).

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva.

11. Právo na spravodlivý proces zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) zahŕňa právo, aby každá strana občiansko-súdneho konania mala primeranú možnosť brániť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane. Rovnaký princíp vyplýva aj z článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí v sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (III. ÚS 32/2015).

12. Predtým, ako odvolací súd vyhlási rozhodnutie, majú strany, prípadne aj iné subjekty konania právo pred skončením odvolacieho pojednávania na záverečné reči, t. j. na výzvu odvolacieho súdu zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu aj k právnej stránke veci (§ 182 veta prvá v spojení s § 378 ods. 1 CSP). Ak odvolací súd vykonával dokazovanie a už nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, vyhlási uznesením dokazovanie za skončené (§ 182 veta druhá v spojení s § 378 ods. 1 CSP) a následne po neverejnej porade senátu (§ 47 ods. 1 CSP) vyhlási rozhodnutie. Citované ustanovenia sú konkrétnym prenesením podstaty princípu rovnosti strán v zmysle čl. 6 ods. 1 CSP do súdneho procesu a predstavujú jeden zo spôsobov realizácie práva účastníka na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

13. V prejednávanej veci navrhovateľka namieta, že odvolací súd porušil citované ustanovenia a nevyzval navrhovateľku na prednesenie záverečných rečí, ani pred vynesením rozhodnutia nevyhlásil dokazovanie za skončené. Zo zápisnice z pojednávania zo dňa 16. júna 2021 vyplýva, že odvolací súd na tomto pojednávaní vyhlásil dokazovanie za skončené, avšak zo zvukového záznamu z daného pojednávania táto skutočnosť nevyplýva, t.j. zákonný sudca uznesenie o skončení dokazovania nevyhlásil na tomto pojednávaní verejne prítomným účastníkom, resp. ich právnym zástupcom a tak nedodrжал zákonný procesný postup určený ustanoveniami § 182 veta druhá v spojení s § 378 ods. 1 CSP. Dovolací súd však už vo svojich viacerých rozhodnutiach prijal záver, že vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP bez ďalšieho nespôsobuje výlučne len samotné nevyhlásenie uznesenia o skončení dokazovania (sp.zn. 8Cdo 98/2017, 7Cdo 95/2017). Nevyhlásenie dokazovania za skončené bez ďalšieho by totiž malo za následok len neodmietnutie zo strany odvolacieho súdu dôkazov prednesených a označených stranami až v odvolacom konaní. Zo zvukového záznamu z pojednávania vyplýva, že na ňom navrhovateľka nežiadala o vykonanie ďalších dôkazov, resp. na otázku súdu po predložení prehľadu pohybov na účtoch obchodnej spoločnosti TOPNES s.r.o., v ktorej odporca pôsobil, právna zástupkyňa uviedla, že išlo len o poskytnutie informácie, ktorou chce poukázať na bonitu odporcu a dáva ho k nahliadnutiu súdu bez založenia do súdneho spisu (viď zvukový záznam z pojednávania min. 37-38). Za tejto situácie preto dovolací súd konštatuje, že nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý nevyhlásil dokazovanie za skončené, nenaplnil intenzitu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

14. Ďalej zo zvukového záznamu z predmetného pojednávania odvolacieho súdu vyplynulo, že ešte pred vynesením rozhodnutia predsedníčka senátu umožnila obom účastníkom konania predniesť odvolanie i vyjadrenie k odvolaniu, pričom navrhovateľka sa vyjadrila k odvolaniu odporcu tak po skutkovej ako aj právnej stránke. Následne po vykonanom dokazovaní a prednese účastníkov bol súdom vytvorený priestor, aby sa účastníci vyjadrili k veci, resp. aby kládli otázky, pričom toto svoje právo navrhovateľka nevyužila a nemala ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor vyslovený v jeho rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 158/2010, z ktorého vyplýva, že záverečným zhrnutím a vyjadrením nie je len ten procesný úkon účastníka (jeho zástupcu), ktorý je takto označený aj formálne. Rovnaký záver tiež vyplýva z uznesenia najvyššieho súdu z 27. apríla 2021, sp. zn. 1 Obdo 81/2020, ktoré uvádza, že záverečným zhrnutím je i bez tohto formálneho označenia aj iný, na záver pojednávania urobený procesný úkon účastníka (jeho zástupcu), ktorým zhrňuje svoje návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Zo zvukového záznamu z pojednávania v prejednávanej veci vyplýva, že súd účastníkom konania takúto procesnú možnosť na realizáciu práva vyplývajúceho im z ustanovenia § 182 veta prvá CSP vytvoril. Podľa zvukového záznamu právna zástupkyňa navrhovateľky vo svojom prednese, ktorý nasledoval po prednese právnej zástupkyne odporcu uviedla, že na návrhu trvá, trvá na vyjadrení k odvolaniu a na dôvodoch tam uvedených. Zhrnula svoje podstatné právne argumenty a dôvodila, že odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne. Svoj prednes ukončila návrhom na rozhodnutie odvolacieho súdu. Následne odvolací súd vypočul aj navrhovateľku, ktorá sa vyjadrila k podanému návrhu i odvolaniu. Po ukončení jej vypočutia, predsedníčka senátu umožnila účastníkom klásť otázky pred tým, ako sa senát odobral na záverečnú poradu. Najvyšší súd so zreteľom na uvedené konštatuje, že postupom odvolacieho súdu, ktorý v závere pojednávania formálne nevyzval účastníkov (strany sporu) v zmysle § 182 veta prvá CSP, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci, nebolo navrhovateľke znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Dovolateľka ďalej namieta vady súvisiace so zisťovaním skutkového stavu veci a správnosťou jeho vyhodnotenia.

16. K tejto námietke dovolací súd uvádza, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu, resp. skutočného stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 226/2019, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 6 Cdo 69/2020, 7 Cdo 150/2018, 8 Cdo 187/2017). Ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neutržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z preskúmania obsahu spisu však nevyplýva, že by k takémuto prípadu závažných deficitov v dokazovaní došlo.

17. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V prípade, že žiaden z účastníkov konania ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nepredostrel a odvolací súd dospel k záveru, že na základe už vykonaného dokazovania má zistený skutočný stav veci (§ 35 CMP), čo aj vo svojom rozhodnutí odôvodnil, nie je možné za procesne nesprávny postup považovať, ak odvolací súd netrvá následne na vykonaní ďalších dôkazov, ktoré od účastníka žiadal predložiť. Odvolací súd vzhľadom na výsledky doterajšieho priebehu konania a vykonaného dokazovania totiž môže dospieť k tomu, že prehodnotí a prípadne i zmení svoj postoj k nevyhnutnosti zabezpečiť dôkazy, ktoré sa pred jeho rozhodnutím vo veci skôr javili ako podstatné.

Uvedený postup nebráni účastníkovi konania v tom, aby podal návrh na vykonanie ďalších dôkazov, čo však navrhovateľka neurobila.

18. Navyše podľa obsahu spisu je zrejmé, že listiny, ktoré odvolací súd od odporcu požadoval, boli ním aj čiastočne doložené. Doklad o platení hypotekárneho úveru (č.l. 479-480 spisu), v ktorom sa uvádza zostatok nesplatenej istiny úveru k 31. decembru 2018, ako aj uhradenie mimoriadnej splátky úveru v mesiaci 7/2017. Navrhovateľka pritom netvrdila, že by úver v rozhodnom období platila ona, ani to, že úver nebol splácaný vôbec. Pokiaľ ide o účtovné doklady obchodných spoločností, v ktorých odporca figuroval, ako aj informácie poskytnuté navrhovateľkou o pohyboch na účtoch týchto spoločností, odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že poukazovanie na tržby týchto spoločností je bez právneho významu, nakoľko jednak tržby neznamenajú zisk a nie sú majetkom spoločníka. Z tohto dôvodu nepovažoval ďalšie dokazovanie k otázke majetku týchto obchodných spoločností za potrebné. Odporca tiež doložil doklad, z ktorého vyplýva, že je poberateľom dôchodku z Českej republiky (viď č.l. 476 spisu). Tento dôkaz bol na pojednávaní pred odvolacím súdom vykonaný (viď č.l. 505 spisu). Skutočnosť, že odporca má aj takýto druh príjmu, bola v konaní preukázaná a odvolací súd ju pri rozhodovaní vzal do úvahy. Rovnako bol vykonaný dôkaz aj úverovou zmluvou (viď č.l. 505 spisu). Je teda zrejmé, že aj tento dôkaz odvolací súd posudzoval. Odvolací súd však nie je povinný vyjadriť sa ku každému vykonanému dôkazu jednotlivo, ale len k tým, ktoré odôvodňujú prijaté závery a sú pre posúdenie veci podstatné.

19. K námietke dovolateľky, že súd nevykonal ďalšie dokazovanie vyžiadanim si trestného spisu, na ktorý poukázala v súvislosti s jej tvrdeniami o bonite odporcu, dovolací súd uvádza, že odvolací súd na pojednávaní mal k nahliadnutiu výpis z tohto spisu zhotovený a predložený dovolateľkou, pričom ona sama cestou svojej právnej zástupkyne uviedla, že nežiada o vykonanie tohto dôkazu. Odvolací súd pritom ďalšie dokazovanie nepovažoval za potrebné vzhľadom na zistený skutočný stav vecí, keď dôvodom jeho rozhodnutia bolo konanie navrhovateľky odporujúce dobrým mravom a platenie hypotekárneho úveru odporcom, ktoré posúdil ako dostatočný finančný príspevok v prospech navrhovateľky s poukazom na jeho zhoršenú finančnú a zdravotnú situáciu. V odôvodnení svojho rozhodnutia zároveň odvolací súd uviedol, že poukazovanie na tržby obchodných spoločností, v ktorých odporca bol štatutárnym orgánom, je bez právneho významu, nakoľko jednak tržby neznamenajú zisk a nie sú majetkom spoločníka. V tomto smere dovolací súd nezistil zo strany súdov odvolacieho súdu porušenie procesných predpisov, ktoré by zasahovalo do práv dovolateľky.

20. Napokon dovolateľka namieta nedostatky v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej závažnými argumentami, ktoré mali pre vec podstatný význam a preukazovali majetnosť druhého manžela, ako aj konanie odporcu rozporné s dobrými mravmi vo vzťahu k navrhovateľke.

21. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

22. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu/účastníkovi

konania(okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019, 9 Cdo 17/2021).

23. Zároveň ale treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

24. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd zamietol návrh z dôvodu rozporu konania navrhovateľky s dobrými mravmi, ktorý záver aj riadne odôvodnil (viď str. 15 napadnutého rozhodnutia), pričom jeho odôvodnenie v tomto smere nie je možné považovať za nepodložené alebo svojvoľné. Dovolaťka síce namietala nedostatok odôvodnenia v tomto smere, avšak obsah jej námietok nesmeroval k okolnostiam, ktoré odvolací súd vyhodnotil ako jej správanie sa v rozpore s dobrými mravmi (t.j. neodovzdanie nových kľúčov, neriešenie finančnej situácie na podklade návrhov odporcu, či zlý zdravotný stav odporcu), ale smeroval k spochybneniu správania odporcu a jeho konania vo vzťahu k nej, ktoré však v zmysle § 75 ods. 2 Zákona o rodine nemá právnu relevanciu a na posúdení ktorých nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu založené. Pokiaľ ide o ďalší dôvod zamietnutia návrhu, ktorým bolo nesplnenie podmienky nerovnej životnej úrovne manželov v rozhodnom období, aj v tomto smere je rozhodnutie odvolacieho súdu riadne odôvodnené (viď str. 14 napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd mal zato, že platba hypotekárneho úveru na spoločný byt manželov, užívaný výlučne navrhovateľkou, zo strany odporcu predstavovala formu príspevku odporcu na bývanie a výživu navrhovateľky, ktorého výška vzhľadom na jeho zhoršenú finančnú a zdravotnú situáciu bola postačujúca. Odvolací súd odpovedal aj na zásadné odvolacie argumenty dovolateľky, keď uviedol, že tržby obchodných spoločností, v ktorých bol odporca konateľom, sú bez právneho významu, nakoľko jednak tržby neznamenajú zisk a nie sú ani majetkom spoločníka. Bezpredmetné sú aj argumenty o tom, že sa odvolací súd nezaoberal životnou úrovňou navrhovateľky a to s poukazom na bod 15 napadnutého rozhodnutia, z ktorého zreteľne vyplýva, že odvolací súd sa touto otázkou zaoberal, navyše pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že životná úroveň odporcu nezodpovedá tvrdeniam navrhovateľky vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania, nebol dôvod, aby sa ďalej zaoberal tvrdeniami navrhovateľky o jej životnej úrovni. Odvolací súd mal za preukázané zhoršené finančné podmienky aj nepriaznivý zdravotný stav odporcu, utlmovanie činnosti odporcu v obchodných spoločnostiach, bývanie odporcu v nebytových priestoroch patriacich obchodnej spoločnosti, v ktorej bol predsedom predstavenstva. Uvedené bolo postačujúcou odpoveďou na argumentáciu navrhovateľky, odvolací súd nie je povinný podať vysvetlenie ku každému argumentu predostretému účastníkom.

25. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľky a v súlade s jej právnym nazeraním na vec. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

26. Pokiaľ sa navrhovateľka týmto spôsobom snaží spochybníť vecnú správnosť právneho záveru

odvolacieho súdu, je potrebné zdôrazniť, že aj keby jej argumentácia bola opodstatnená, mala by za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, vid' konštantnú judikatúru najvyššieho súdu (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

27. Vzhľadom na to, že dovolanie navrhovateľky podané proti výroku, ktorým zmenil odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie (výrok I) nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, najvyšší súd ho ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

28. Dovolaateľka svojím dovolaním výslovne napadla aj výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti uloženej povinnosti odporcovi zaplatiť súdny poplatok (výrok II). V tejto časti je však jej dovolanie subjektívne neprípustné, keďže nijakým spôsobom nezasiahlo do jej práv a nebolo vydané v jej neprospech (§ 424 CSP). Zároveň dovolanie ani neobsahovalo žiadnu argumentáciu smerujúcu k tejto časti rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto najvyšší súd dovolanie navrhovateľky v tejto časti odmietol ako podané neoprávnenou osobou podľa § 447 písm. b/ CSP.

29. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.